

Arkiv Nyt

Nyt fra Vinderup Egnshistoriske Arkiv

Nr. 29

Forår

2009

Generalforsamling onsdag d 18. marts kl. 19.30	Side 3
Mølleudstillingen på Arkivet	Side 4
Møllebyggere i Vinderup	Side 13

På matriklerne 1bh og 1co på hjørnet af Sevelvej og Kapelvej startede Jens Johan Christensen, Humlum, sin forretning med møllebyggeri. At det var svære tider for dette erhverv, viser de mange tinglysninger og ejerskifter.

I 'privaten' ud mod Sevelvej var der samtidig skole for byens bedrestillede borgeres børn.

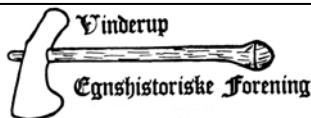
Nyt museum i Herrup **Side 17**

I Herrup er der i lang tid blevet arbejdet på at skabe et museum for byen. Et par af de implicerede fortæller om arbejdet.

En 100-årsdag **Side 20**

P.K. Hofmansen er den, der har samlet flest oplysninger om vor egn, især om Sevel sogn. Vi viser nogle af dem, der fortæller om folk og fæ på **Side 21**

Sommermødet på Hjerl Hede	Side 23
Vi søger oplysninger om et konfirmationsbillede	Side 23
Møder og arrangementer	Side 24

Vinjes Torv 1, 7830 Vinderup. Tlf: 97 44 29 98

Hjemmeside: www.lokalarkiver.dk/vinderup

Email: mail@arkivet-vinderup.dk

Åben: **Mandag 19-21 Onsdag 14-16 Fredag 10-16**

Bestyrelsen

Formand

Kurt Guldbæk, Hasselholtvej 4, 7830 Vinderup

E-mail: kurt@arkivet-vinderup.dk

Tlf. 51 28 85 54

og 97 44 36 01

Næstformand

Ninna Weis, Birkevej 1, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 15 14

Kasserer

Gustav Lind, Nørregade 37, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 10 75

Sekretær

Boye Bruhn, Skrænten 29, Sevel, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 61 04

Johannes O. Hansen, Åglimt 33, Mogenstrup, 7800 Skive

Tlf. 97 54 41 16

Børge Poulsen, Hjerlhedevej 13, Sevel, 7830 Vinderup

Tlf. 97 54 18 00

Harry Klith, Østparken 1, Ejsing, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 62 48

Suppleanter:

Svend Nielsen, Vinderupvej 19, Ejsing, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 60 76

Jens Kr. Lund Jensen, Solskrænten 5, 7540 Haderup

Tlf. 97 45 25 20

Revisorer:

Johannes Mikkelsen, Klostervej 16, Sevel, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 80 98

H. P. Christensen, Østparken 10, Ejsing, 7830 Vinderup

Tlf. 62 75 12 20

Faste udvalg

Mødeudvalg

Fmd. Gustav Lind, Nørregade 37, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 10 75

Børge Poulsen, Hjerlhedevej 13, Sevel, 7830 Vinderup

Tlf. 97 54 18 00

Harry Klith, Østparken 1, Ejsing, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 62 48

Boye Bruhn, Skrænten 29, Sevel, 7830 Vinderup

Tlf. 97 44 61 04

Johannes O. Hansen, Åglimt 33, Mogenstrup, 7800 Skive

Tlf. 97 54 41 16

Daglig leder af Vinderup Egnshistoriske Arkiv

Bodil Møller, Pilevang 1, Sevel

Tlf. 97 44 84 41

Arkiv Nyt

Udgives af Vinderup Egnshistoriske Forening, Vinjes Torv 1,

Tlf. 97 44 29 98

Redaktør: Kurt Guldbæk, Hasselholtvej 4

Tlf. 51 28 85 54

E-mail: kurt@arkivet-vinderup.dk

og 97 44 36 01

Alle bidrag til bladet sendes til ovennævnte.

Oplag: 350 stk.

Til medlemmerne

Vi er nu startet på et nyt år, hvilket blandt andet betyder, at tiden er inde til kontingentbetaling. Kontingentet er uændret fastsat til 75 kr./person. Det er ikke nødvendigt at gå på posthuset for betalingen, man kan altid betale på Arkivet.

Der indkaldes til **GENERALFORSAMLING** onsdag d 18. marts 2009 kl. 19.30 på Arkivet

Dagsorden:

1. Valg af ordstyrer
2. Formandens beretning
3. Arkivleder Bodil Møllers beretning
4. Fremlæggelse af regnskab v. Gustav Lind
5. Fastsættelse af kontingent for 2008
6. Indkomne forslag
7. På valg er:
Til bestyrelsen: Børge Poulsen, Harry Klith og Johannes Hansen.
Alle er villige til genvalg.
Suppleanter: Svend Nielsen, Ejning og
Jens Kr. Lund Jensen, Haderup
Revisor: Johannes Mikkelsen, Sevel
8. Eventuelt

Forslag til generalforsamlingen (der skal være skriftlige) skal være formanden i hænde senest 8 dage før generalforsamlingen, altså tirsdag d. 10. marts. 2009

Efter generalforsamlingen vil der blive vist en historisk film.

Vind- og vandmøller i de gamle sogne

Denne udstilling blev åbnet i efteråret og vil være åben året ud.

Vi har planlagt at åbne en ny udstilling først i 2010. Emnet er ikke bestemt endnu, men tjenestefolkenes forhold på landet for omkring 100 år siden er under overvejelse.

Skulle I have en god idé, hører vi gerne fra jer.

Sommerferielukning.

Bodil har ferie i ugerne 29-31, hvorfor bestyrelsen vil varetage Arkivets drift. Dog påtænkes det at holde lukket én af ugerne; hvilken besluttet senere.

Kurt Guldbæk

Mølleudstillingen på Arkivet

I øjeblikket kan man se en udstilling af møller på Arkivet. Møller har været kendt helt tilbage til oldtiden, hvor den første type var to sten, der blev skubbet frem og tilbage for at male det korn, man havde lagt ind imellem dem. Senere er både vind og vand anvendt som drivkraft. Formålet har først og fremmest været at male korn til mel eller grutning til mennesker og dyrs føde.. Møllerne er konstant undergået udvikling og fornyelse. Ud over kværnmøllen har der gennem tiderne været brugt møller som drivkraft. De senest udviklede anvendes som bekendt til at fremstille elektricitet. Det er de store vindmøller, der i dag præger det danske landskab.

Udstillingen viser noget om de lokale møller, man har kendskab til.

Uddragene fra udstillingen er samlet af Børge Poulsen og Harry Klith.

Hjelm-Mølle

Ifølge fremlagte vurderingsforretning af 10. Dec. 1872 har ejendommen 874 tdr. land, hvoraf 560 tdr. skarp hede, 210 tdr. land sandet agermark, 22 tdr. land mest fortrinlig overrislings-eng, 19 tdr. god Kærjord og 63 tdr. land meget god tørve-mose.

Bygningerne er assurerede for 8225 rd. og besætningen består af 2 heste, 21 stude og køer, 5 ungkreaturer og 160 får.

I den fornævnte vurderingsforretning er ejendommen taxeret til en værdi af 30.000 rd.

Ved denne værdiansættelse kan intet væsentlig være at erindre, når ejendommen er vurderet uden hensyn til den indflydelse, som den allerede stedfundne tørlægning af Stubbergårdsø, Hellesø og Ladegårdsø har fremkaldt.

Denne ejendoms bedste parier, engene vare forinden vandstanden i søerne særdeles sure og følgelig af ringe værdi. Engene har nu fået fuldstændig afløb for undergrundsvandet, og det har derfor været muligt at afvande dem med nytte fra den lille bæk, der strømmer gennem ejendommen. Disse enge er vel endnu ikke alle istandsatte til at vandes, men alle betingelser for vandingen haves.

Kærjordene vare tidligere næsten værdiløse, fordi søvandet stod op i dem, nu er de tørlagte og have en betydelig værdi.

Mosen stod tidligere jævnlige under vand, og afsætning af tørveprodukter var ikke tale om, undtagen til gårdens eget brug. Nu er mosen tørlagt og tørvegravningen kan foregå til bunds uden vandudtrækning, og tørvemosen er så heldigt beliggende, at tørv fra denne kunne transporteres i prammen til samtlige maskinpladser ved alle søerne. Alle disse for ejendommen gunstige nye forhold må nødvendigvis have forøget dens værdi, og denne værdiforøgelse på ejendommens mest producerende dele kan ikke sættes lavere end 10.000 rd., så at Hjelm Mølle nu ikke bør ansættes til mindre end 40.000 rd.

Flyndersø-Mølle

Flyndersø Mølle har et areal af 180 tdr. land, hvoraf 104 tdr. land er sandet agerjord, 20 tdr. land meget god eng, 20 tdr. land meget god kær, 7 tdr. land god mose og 29 tdr. land skarp hede.

Bygningerne er assurerede for 3489 rd. og besætningen består af 2 á 4 heste, 20 stude og køer, 6 stk. ungkvæg og ca. 50 får.

Til ejendommen hører størstedelen (ca. 20 tdr. land) af 2 små søer, der ligger i engene, og som ville kunne udtørres med fordel, da de have dyndbund. Ejendommen er ifølge fremlagt taxationsforretning af 5. dec. 1872 med besætning taxeret til 15.000 rd. Da imidlertid engens, kærrets, mosens og besætningens værdi alene repræsenterer mere end denne sum, kan jeg ikke skønne rettere, end at ovennævnte taxationssum er noget for lav. Jeg formener derfor at Flyndersø-Mølle i det mindste har en værdi af 15.000 rd.

Sønder Mølle

I 1820erne og i mange år fremover var der i området mellem Herrup og Bjergby langs Stampestrømmen en hel del virksomheder, der fik stor betydning for Sevel sogn – især for Sevel Søndre sogn.

Sdr. Mølle kan med sikkerhed føres tilbage til midten af 1500-tallet, men der har sikkert været en mølle på stedet endnu tidligere. Omkring 1820 var der beskæftiget 22 personer i og omkring møllen, der også omfattede en smedje og en beværtning. Bønderne kom langvejs fra for at få malet deres korn.

Øst for møllen blev der i 1820erne oprettet en stampemølle, der også havde kunder fra nær og fjern. Stampemøllen blev nedlagt i 1870, da der ikke længere

var behov for at walke det hjemmevævede tøj, nu da man overalt kunne købe fabriksfremstillet tøj.

Endnu længere østpå lå kalkværket, der helt op til vor tid beskæftigede en del arbejdere.

Store Ryde Mølle

(Af Kaj Jensen, Ryde)

Store Ryde Mølle bestod i sine velmagtsdage af en gård, en mølle med tilhørende skænkestue (hvor bønderne ventede, mens kornet blev malet), et bageri (nedlagt ca. 1910) og en købmandsgård/foderstofhandel. Det menes, at møllen oprindeligt blev bygget engang i 1400-tallet i Brødbæk; den skulle antagelig have indgået i et planlagt klosteranlæg på stedet. For over 200 år siden blev den flyttet til sin nuværende plads i Ryde Sogn.

I Modelbogen, et forarbejde til 1688-matriklen, fortælles:

Ryd Mølle

Ryd Mølle haver 2de tvende kværne, hvis hjul drives af overfaldsvand, som haver sit tilløb fra en bæk og nogle vildkilder. Kan male både vinter og sommer, haver dog undertiden mangel på malingsgæster. Er agtet god for 8 tdr. hartkorn. Jorden dertil er udstedt som middel. Møllens ejer: fru Margrethe Reetz, Møllens bruger: Anders Christensen

Denne udskrift er fra 1683 (i 1684 opretter Margrethe Reetz skolen i Ryde, den første almueskole i Ringkøbing amt)

Møllen får vand fra Borbjergsø. Møllen har i tidens løb haft forskellige ejere: ca. 1840 møller Farsøe. 1878 solgtes den til møller Peter Christensen fra Ulsø i Ryde, der også drev bageri. Christensen døde efter et ulykkestilfælde på møllen 1898 (1899), hvorefter enken fortsatte driften til 1910. Da møller Chr. Olesen overtog møllen, nedlagde han bageriet. I 1916 solgtes til møller Jens Bang og 1920 til den nuværende ejer. Møllen har to overfalds-hjul, og der er tilknyttet landbrug på 31 tdr. land. Sønnen Peter Toftgaard Madsen er medhjælper på såvel møllen som landbruget.

Store Ryde Mølle som købmandsforretning

De to brødre Christen og Peder Christensen overtog møllen 1873.

1881 dør deres broder hjemme i Ulsø. De to brødre bliver enige om, at Christen skal flytte hjem og overtage kone og gård i Ulsø. Peder må udrede Christens del i Store Ryde Mølle. Han opretter derfor købmandsforretningen for at få en ekstra indtægt til udbetaling.

I Ryde søndersogn eksisterede en forretning i Rydbjerg, som senere kom til at huse Ryde telefoncentral.

Ejeren af denne forretning var aldeles ukendt for mig, indtil en efterkommer af Søren Splidsboel dukkede op en søndag eftermiddag hjemme hos mig og fortalte Splidsboel-familiens historie.

Han hedder Engbæk og har udformet Splidsboel-familiens historie:

Store Ryde Mølle blev ejet af brødre Peter og Christen Christensen fra Store Ulsø i Ryde. Ved deres broders død i Ulsø besluttede de to brødre, at Christen skulle flytte hjem til Ulsø og overtage kone og gård. I den anledning blev Sønder-sogns købmandsgård flyttet fra Rydbjerg til Store Ryde Mølle i 1882. Købmanden, der flyttede til Store Ryde Mølle, hed Søren Splidsboel. Han var 30. november 1880 blevet gift med Ane Rasmine Christiane Schmidt i Vor Frue kirke i Ålborg.

Lille Ryde Mølle

(Fra "Ryde Sogn" af Kaj Jensen)

Matrikelnummeret viser, at møllen har sin oprindelse i Rydhave.

I dr. phil. Nielsens Topografiske Efterretninger fra Hjerm-Ginding Herreder 1895 står følgende:

"Lille Ryde Mølle kaldtes i ældre tid Hvolsbæk Mølle, den lå under Rydhave taxt. Da Folmer Rosenkranz 1547 gjorde lavhævd på Rydhave, nævnes den som hørende derunder Huolsbæk Mølle med dam og damsbund og med sin frie opløsning i vester med møllebækken i åen hin Helle."

På side 411 i samme skrift står: "Ved Rydhave mark på sønder side ligger en liden mølle, som har en liden overfaldskværn og drives af det vand, som udbryder af væld fra en bakke på gårdens mark, hvilket bevirker, når vandet udtørres ved tørre somre, at kværnen står stille, indtil vandet igen samles, og om sommeren står den i tørre somre ganske stille. Udi samme liden mølle males Rydhaves brødkorn."

Lille Ryde Mølle har altså været herregården Rydhaves mølle.

Landting

Arkivar Hofmansens notater om møller på Landting:

31/8 1687 Nævnes, at der på Landting findes en mølle, der ved hjælp af overfaldsvand trækker en kværn.

6/2 1699: Står i amtsregnskaber for Lundenæs og Bøvling amter, at der på Landting er en mølle, men den er så dårlig, at velbyrdige hr. Axel Rozenkrans må lade sit korn male på fremmede møller.

30/ 8 1762. Tilladelse fra Jyske Stifters kontor til hr. Niels Lillelund, Landting at opbygge en ny vejrmølle i stedet for den forfaldne vandmølle

27/8 1802 Landting veirmølle, der vist blev solgt fra hovedgården ved auktionen 27/8 1802, tilhørte i 1814 Christen Jensen og kaldtes da "Eising Mølle".

I en annonce i "Viborg Samler" 17/11 1814 og dateret "Eising Mølle 12/11 1814" bekendtgjorde Christen Jensen, at møllen var til salg med tiltrædelse 1/5 1815.

Det meddeles i annoncen, at dens mølleskyld var 0-6-1-1 hartkorn hovedgårdstakst, og at dens ager og eng stod for 0-0-1-0 hartkorn hovedgårdstakst. Den havde god søgning og maling, "synderlig (af) rug, da den er (var) beliggende i en god Rug-egn og har ingen Møller omkring sig på en mils Distance". Møllebygningen og mølleværket var for 4 år så godt som opbygget på ny, og overalt var

møllen i god stand. Våningshuset sammen med laden og fæhuset var velbyggede og i god stand til beboelse. Tæt ved møllen kunne man ved et køb af denne også købe "Ejendomme" på 1-0-2-4/10 hartkorn, hvorpå kunne græsses og fodres 4 fækreaturer og 8 får. Kirke- og kongetienden til nævnte "ejendomme" var købt, og med hensyn til præstetienden forelå der en akkord. "Ejendommene" havde tillige tørveskær og skudtørv i overflod, ligesom der også fandtes lyngslet og andet "ildingsbrand" til samme.

Ejsing

Ejsing mølle nævnes i Folketællinger. Den lå ved Lille Elbrønd, nu Landtingvej 20. På et tidspunkt boede sognefoged Jens Andersen i huset, der på det tidspunkt betegnede Møllehuset. Det vides ikke med sikkerhed, hvornår møllen er nedrevet.

Krogager

Krogager mølle, der lå ved Møllegården i Krogager, nu V. Egebjergvej 15, nævnes i folketællinger 1870 og frem til 1926, hvor Anton Mortensen er husmand og møller. Anders Kjellerup nævner i sin bog om Slægterne fra Store Kjellerup, at Mette Pedersen f.d. 27. febr. 1845 i Toftgård i Ejsing gifter sig med Jens Kristian, hvis forældre ejede Krogager Møllegård med tilhørende mølle.

Egebjerg

Møllens adressen : Egebjergvej 30

Fra Bogen "Mølleteknik" af H. Loft. Erhvervsforlaget 1934:

Efter samtale med Maren Herskind f. Sørensen, datter af Julius Sørensen.

Møllen malede korn til dyrebrug, men der blev også malet og sigtet hvede til hvedemel til bagning.

Det var ulovligt. Der var regelmæssig kontrol på. Mølleproduktionen størrelse ved Maren ikke noget om, men det foregik på den måde, at bønderne kom og læsede deres korn af og så kom de senere og hentede grutningen (det malede produkt). Måske fik mølleren en del af kornet som sin løn, måske fik han penge for at male, det er lidt usikkert. Der blev valset havre til brug for hestefoder. Børnene skulle holde øje med sækkene, så de ikke løb over, og kværnene måtte ikke løbe tør, så blev stenene ødelagt

Under krigen skulle melet afleveres til tyskerne. Møllen kørte i døgndrift. Farbror Peter skiftedes med far. Ved siden af møllen blev der drevet købmandshandel, men alligevel kunne far ikke få udkomme nok til at brødføde os 5 børn, så han endte med at sælge det hele og købe en købmandsforretning i Ryde i 1945

Maren fortæller en lille historie. Mor vågnede pludselig. Hun troede, at det var far der ledte efter et lommetørklæde. Men det var en indbrudstøv. Det var Felix, en af de meget berygtede. Carlo betjent i Vinderup optog rapport. Felix havde inden da stjålet tøj fra uddeleren i Ejsing. Men han havde ikke dårlig samvittighed

**Egebjerg
Mølle pr. Vin-
derup.** Ejer:
Julius Søren-
sen, f. 28. Maj
1898 i Ryde, g.
30. Sept. 1929
med Jensine, f.
Pedersen. Møl-
len er en holl.

Vindmølle, der 1904 blev flyttet fra Rønbjerg, hvor den havde staaet i ca. 50 Aar. Fra 1904 ejedes den af et Andelsselskab, som bestod af Omegnens Landmænd. Andelsselskabet solgte Møllen til Møller Poulsen, der i 1920 afhændede den til Møller Marinus Sørensen. I 1929 købtes den af den nuværende Ejer. Møllen har Valse- og Sigteværk samt Skallesten til Gryn-mølleri. Møllen har et Vindfang paa 30 Alen, og der er indlagt en 6 HK. Elektromotor. Der drives Korn- og Foderstofhandel samt Købmandshandel.

af den grund. Han sagde:” Det passede s’gu da eller så godt! ”

En anden historie var vist under krigen. Carlo betjent kom kørende til møllen. Da han så, at der var kontrolbesøg fortsatte han forbi møllen og ud ”o æ kjar”. Her så han kontrollanterne drage af sted, og så kørte Carlo tilbage til møllen. Da Julius så ham, spurgte han: ”Nå, du skal måske også have malet noget korn til mel?” ”Nej, nej” sagde Carlo ”..... men det skal min kone !” Og så kom han med en sæk korn , der skulle males til bagemel.

Julius solgte møllen til Karoline og Peter Sønder, der havde den, til den blev nedlagt og nedtaget, formentlig i begyndelsen af 1950’erne. Der var kun tre børn at brødføde, men det var der stadig ikke udkomme nok til. Nabodrengen Johannes Skov kan huske, at de unge i KFUM og –K brugte fundamentet til at danse/lege sanglege på . Det har været fra midt til sidst i 50’erne. I dag er der intet at se af møllen. Fundamentet ligger under de nuværende ejere Lissie og Jan Larsens garage.

Det er ikke lykkedes at finde ud af , hvor i Rønbjerg møllen oprindelig har stået.

Vinderup Mølle

Vinderup Mølle blev, så vidt det kan spores, bygget i 1885, da var en mølle i Aahl brændt, og i stedet for at genopføre møllen i Aahl valgte ejeren at flytte møl- len til Vinderup. Den nybyggede mølle havde et vingefang på 30 alen (19m).

I 1887 købte Johannes Villadsen møllen, og et par år inden sin død i 1899 solgte han møllen til Niels Jensen, der kom fra Rybjerg i Salling.

Den gamle hollandske mølle fik ikke nogen lang levetid, i 1908 rev en

Vinderup Mølle set fra fotograf Hans Povlsens vindue

storm vingerne af møllen (en anden kilde siger, at akslen knækkede), og Niels Jensen erstattede den med en vindrose samt en petroleumsmotor til hjælp. Heller ikke denne vindrose fik lang levetid, hjulkammene i tanghjulene knækkede, og i 1914 blev den nedrevet og erstattet med en dieselmotor, senere med elektricitet. Dieselmotoren var dog periodisk i drift helt op til omkring 1960.

I langt de fleste år havde der til mølleriet været tilknyttet et bageri; i den første tid Søndergade 19, hvor nu bager Holm har til huse, senere i Nørregade 6 (da hed det en overgang "Maskin-bageriet") og siden i Nørregade 15, hvor nu "Knold og Tot" har til huse.

I 1946 blev mølleriet omdannet til et aktieselskab, Vinderup Mølle A/S. Selskabet fik P. Vinther som direktør, han var allerede i 1929 blevet ansat af Niels Jensen.

I Vinderupbogen fra 1965 skriver

A.C. Nielsen følgende om Vinderup Mølle:

Der var engang, da der var en rigtig. »hollandsk mølle« i Vinderup, sådan en stor stiltfærdig en med lange, smalle vinger, der nåede ned til jorden, med stormfjæl og hæk, der kunne belægges med sejl, med vinger altså som stubmøllens på Hjerl Hede, men ellers af statur som Egeskov Mølle på Sydbyn, den på tikronesedlerne. Jo, flot at skue var Vinderup Mølle.

Vingerne, gik rundt og rundt i det uendelige - a så langsomt - drevet af vind fra Venø bugt, men korn blev til mel, og det var just formålet. Der var andre store kornmøller i dens nærhed: i Aal, i Svenstrup, ved Raastgaard og ved Ejsingholm. Det var et syn, når de gik rundt for »en væjsten« .Hvornår Vinderup Mølle er blevet til, ved man ikke rigtigt, I måske går den oprindelse meget langt tilbage, men det står fast, at den i 1887 blev overtaget af A. P. Villadsen, en farbror til P. Villadsen i Hasselholt. Han døde i 1899, men havde et par år forinden solgt møllen til Niels Jensen. Et bageri var mestendels tilknyttet møllen, det havde husplads forskellige steder: hvor bager Dybdahl nu har forretning, i smed Petersens ejendom og sidst i hjørneejendommen Nørregade-Møllevej. Mølleren nøjedes ikke

Udsnit af gammelt postkort. Simon Knudsens klapsejler og vindrosen på Vinderup Mølle ses tydeligt. Ser man godt efter, vil man til venstre for Simon Knudsens klapsejler ane endnu en mølle lige over hustagene, det var en mølle, som blev benyttet af Trælasten. Bemærk, at Vinderup Møllens gamle hollandske møllehus stadig står, endnu i 1932 sås der stadig rester af det.

med at tolde af bøndernes korn ved formaling af det, men han oparbejdede en stor handelsvirksomhed en gros: korn og foderstoffer.

I 1912 fik den gamle mølle dødsstødet; akslen knækkede, og fra den stund gik vingerne ikke rundt mere, den blev stækket, vingerne taget ned, og erstatningen var en kæmpe stor vindrose, som man ikke ret havde styring på: hjulkammene knækkede, og efter et par års forløb var dens rundgang forbi. Så var det slut med at udnytte vindkraften, og man tog sin tilflugt til petroleumsmotor, dieselmotor og endelig elektricitet.

På gamle billeder kan man se tre møller nær hinanden på den vestlige side af Nørregade, nemlig Vinderup Mølle, Trælastens og Simon Knudsens. På Sevelvej havde møllebygger Gustav Jensen en lille kludesejler på sit værksted, hvoraf der endnu er rester tilbage, nær det hus, der var ramme om skoleundervisning, før kommuneskolen blev til, og hvor der for øvrigt en overgang var kro.

Sevel Mølle

Sevel mølle har i sammenligning med mange andre møller – især vandmøller – en ikke særlig lang historie. Møllen blev oprettet i 1872, hvor 10 landmænd sluttede sig sammen i et interessentselskab med henblik på at opføre en vindmølle i Sevel. Der var ellers en hel del møller indenfor en rimelig afstand, men da husdyrholdet på gårdene netop i 1870erne var i stærk stigning, har man åbenbart ment, at der

var brug for en nærmere liggende mølle.

Som møllersvend hyrede man Jacob Toft. Han så muligheder i at opbygge en rentabel forretning, så han købte møllen af interessentselskabet allerede i 1875 og ejede den til 1919.

Da blev møllen igen overtaget af en møllersvend, nemlig Chr. Poulsen, der gik i kompagni med købmand Larsen, Sevel.

Fra 1948 ejedes møllen alene af Chr. Poulsen sammen med sønnerne Jørgen, Emil og Jens Holger. Der blev senere oprettet et aktieselskab, som Jens Holger Poulsen blev direktør for.

Familien Poulsen afhændede møllen i 1979 til korn- og foderstoffirmaet P.P. Hedegaard. I 1994 var det på tale at lukke møllen, men den overlevede, idet Søren Hedegaard, der, trods navneligheden, ikke havde noget at gøre med firmaet P.P. Hedegaard, købte møllen. Søren Hedegaard var enejer indtil 2001, hvor møllen blev overtaget af møllens leverandør af foderstoffer Århus Andel, der stadig driver møllen.

Djeld Mølle

Møllen blev i lighed med møllen i Sevel bygget i 1872. Tre lokale gårdmænd stod bag møllen. De antog møllersvend Anders Koppel fra Thy som bestyrer. Men allerede efter to års forløb købte Anders Koppel møllen af de tre gård- ejere. Han ejede møl- len til 1886. (se bilag: fortegnelse over ejere af Djeld mølle).

I 1976 blev møllen revet ned efter at have stået uden vinger i en periode, og mølleriet fik plads i nye huse. Møllen blev endelig nedlagt i 1994.

Djeld mølle omkring 1930

Møllebyggere i Vinderup

I disse år med ”grønt klima” er det interessant at kunne læse, at der omkring år 1900 var et møllebyggeri i Vinderup. Det var uden tvivl de møller, der i disse år blev placeret på gårdene og ejendomme rundt omkring, det handlede om.

Hvor nu ”Hyggebo” på Kapelvej ligger, blev der i 1898 startet et møllebyggeri.

Man kan læse, at Smed M. Jensen til Købmand P. Mikkelsen og forretningsbestyrer Jørgen Gårdhøje sælger den ham tilhørende parcel i Vinderup under matr. nr. 1bh. Købesummen er 350 kroner.

Det er lykkedes dem af formå Gdr. Jens Chr. Jensen, Hulgård i Ryde, og Niels Poulsen, Ryde til at underskrive en veksel for dem på 4.000 kroner, hvorfor de udsteder et skadeløsbrev. Ligeledes optager de et lån i Holstebro Landmandsbank på 4.000 kroner.

I 1898 sælger de til møllebygger Jens Johan Christensen, Humlum, omtalte matr. nr. med bygninger for 5.000 kroner. Denne Jens Johan Christensen køber i år 1900 2 parceller, nemlig 1cz og 1cø af smed Jensen. Køberen låner 3.500 kr i Kreditforeningen.

Det har nok ikke været så let at starte som møllebygger, i hvert fald kan man læse, at han udsteder et skadeløshedsbrev med følgende tekst:

”I anledning af, at læge J. Hansen og pastor Larsen, Sahl have påtaget sig kautionsforpligtigelse for mig for 1.000 kroner overfor Holstebro Landmandsbank m.v. første prioritets og panteret i følgende af mig tilhørende på min ejendom i Vinderup værende løsøre effekter.

2 hvidgråmalede træsegesteder med klæder, i do servante, 1 do klædeskab, 1 do kommode 1. do aflangt firkantet bord, 1 sofa med brunt betræk (sofaen af nøddetræ), 1 rundt bord (brunmalet), 3 brunmalede stole med brunt betræk, 2 gyngestole, 1 sortmalet og 1 gul, 1 hængelampe med prismer osv. 18 januar 1900.”

Senere udsteder han igen et skadeløshedsbrev på 3.000 kroner og senere igen et skadeløshedsbrev til Jens Olesen, Ryde og Niels Poulsen, Ryde på 2.000 kroner. Dette skadeløshedsbrev får sikkerhed i såvel møllebyggeriet – maskiner samt den på ejendommen værende mølle.

Også dengang har der været usikkerhed om møllebyggeri, i hvert fald kan man se, at i 1909 bliver der lyst ægtepagt mellem Jens Johan Christen-

Sevelvej 12 omkring 1970. Man aner lidt af de gamle udhuse til venstre i billedet.

Luftbillede af Sevelvej og Kapelvej. Det er fra før udhusene tilhørende Sevelvej 12 i midten til venstre i billedet blev fjernet. Det høje hus til højre er Postgården.

sen og hustru Ella født Bech.

Det kunne se ud, som om Christensen må opgive at drive møllebyggeriet. I 1913 sælger Jens Olesen og Niels Poulsen Nielsen, Ryde, til møllebyggere Gustav Kuhlmann Jensen og Jens Laursen Pedersen Vig, begge fra Vinderup, ”Vinderup Møllebyggeri” samtligte bygninger og inventar. Salgsprisen 13.000 kroner.

Man vil bemærke, at det netop var til disse to, at der var udstedt skadeløshedsbrev.

Kuhlmann Jensen og Vig driver i forening virksomheden indtil 1921, hvor Vig sælger sin part til Kuhlmann.

Hvornår Kuhlmann stopper med møllefabrikationen fremgår ikke, men i vurderingsprotokol 1927 er der stadigvæk møllebyggeri. Senere anvendes bygningerne til autoværksted og beboelse.

NW

Den private skole i Sevelvej 12.

Som nævnt på forsiden blev der også holdt privatskole i huset.

Borgerne i Vinderup havde i længere tid været utilfredse med at sende deres børn til de kommunale skoler i Bjert og Hasselholt, og startede sidst i 1880-erne eller først i 1890-erne en privatskole.

Lærerinden var i starten Ella Christensen, møllebyggerens kone. Hun var datter af lærer Bech fra Ryde og blev i 1896 i Sahl Kirke gift med møllebygger J.J. Christensen.

Anne Marie Jørgensen, der i 1902 afløser hende, fortæller i et brev, at hun i løbet af 5 år fødte 7 gange samtidig med, at hun passede sin undervisning. Kun et af børnene levede endnu i 1902. I øvrigt boede den ene af byens læger, Jens Hansen, også i huset i disse år.

Vi har på Arkivet over 100 sider breve fra Anne Marie Jørgensen, hvor hun fortæller stort og småt fra sin tid i Vinderup (se Arkiv Nyt foråret 2004).

KG

Herrup Museum

Et samlingssted for Herrup-Bjergbys lokalhistorie

Søndag d. 17. januar i år kunne Herrup slå dørene op til sit eget lokalhistoriske museum. I den genåbnede købmandsbutiks kælder, har Historieudvalget under Herrup-Bjergby Fællesforening, indrettet et lille udstillingslokale med plads til at opdage, gense eller udveksle historier fra en svunden tid.

Baggrund

Skråvej 3 blev bygget i 1902 af købmand Peder Villadsen på en udstykning fra ejendommen matr. nr. 5b i Herrup, nu Skolegade 25. Her har gennem tiden været både købmand, slagter, sadelmagerværksted, trikotageforretning og cykel/knallertudsalg og værksted.

Foto: Vinderup Egshistoriske Arkiv

Alle, der har mistet bedsteforældre eller forældre, har vist prøvet at stå i situationer, hvor de har tænkt: *"hvorfør fik jeg ikke spurgt om dette, mens tid var, - hvorfor fik jeg dem ikke til at fortælle eller skrive om deres liv?"*

Det samme gælder den historie, vi alle i et lille samfund, er en del af – lokalhistorien. De fleste kender nogen, der engang har fortalt en god historie. *"Men hvordan var det nu lige det var? Og var der ikke noget med...? Nej, jeg kan vist ikke rigtig huske det. Men kromandens Maren, hun kunne... men nu er hun jo rejst til Amerika."* – Derfor, skal historierne om fortiden gemmes, til glæde for kommende slægter, så skal de fortælles og skrives ned, mens tid er.

"Men er historie ikke kedelig?" Mange har den opfattelse, at historie er noget

Herrup Trikotageforretning
 tilbyder damebluser i strygefri poplin,
 fine farver, gul, blaa, koralrød 18,85 kr.
 og andre pæne bluser i nylon og bom-
 uld. Prima ternede drenge- og herre-
 skjorter 9,00 - 9,50 - 13,95 kr. Restparti
 solide drenge- og pigevindjakker med
 ternet foer, meststore str. 18,50 - 20,00 kr

M. Mundbjerg
 TELEFON HADERUP 127

kedeligt noget med kongerækker og flintøkser. Det er det også. Eller rettere – det kan det være. Men når så folk opdager at historie – specielt lokalhistorie – faktisk kan være en del af deres egne forfædres (og -mødres) historie, så bliver den pludselig nærværende på en helt anden måde. Når man pludselig kan genkende et billede af oldemor som 18-årig, i fuld gang med at stable en lille forretning på benene, eller bedstefar i byens første lastbil, så bliver historie sjovt. Men for at vi skal (gen)opdage disse sjove historier, må

nogen jo formidle dem på en måde, så vi ikke alle sammen først skal pløje tykke bøger og støvede arkiver igennem.

Herrup-Bjergby Fællesforenings Kultur/Natur-udvalg har derfor nedsat et lille historieudvalg med det formål at indsamle, bevare og videreformidle historien om Herrup-Bjergby egnen og dens folk.

Formidling

Historieudvalgets første tiltag har været to byvandringar til henholdsvis Stampestrømmen og Sevel Kalkværk (2007) og i Herrups handels- og håndværkshistorie (2008). Til begge arrangementer, der var bygget op om den gode gamle fortælletradition, var der en stor og positiv tilslutning. Men i Historieudvalget var vi dog snart enige om, at hvis vi skal sikre historierne på længere sigt, må de skrives ned i en eller anden form. Den første indskydelse var selvfølgelig at skrive en bog om Herrup-Bjergbys historie. Men det kræver for det første et stort indsamlings- og researcharbejde for at få alle hjørner af historien med – og så vil der stadig være ”ting, vi glemte”. Dernæst kræver det en ”rigtig god pen”, hvis interessen skal vækkes hos andre end en snæver kreds. Samlet en næste uoverskuelig tidskrævende og nok også temmelig kostbar proces. Andre tænkte muligheder har været en historieportal på internettet (herrup.dk). Men med det medie frygter vi at miste for mange i vores målgruppe – især af dem, der kan være potentielle kilder til nye historier.

Af de to byvandringar, der begge var suppleret med en lille udstilling, har vi samtidig lært, at

en overskuelig visuel formidling kombineret med muligheden for, at publikum selv kan fordybe sig i lige netop deres egen historieinteresse, giver en god oplevelse af emnet "Lokalhistorie". De fleste kan finde en eller anden relation til deres egen fortid – og samtidig fravælge det, der for dem måske er mindre interessant.

I august 2008 skete det lykkelige for både Herrup og Historieudvalget, at vi fik vores købmand tilbage. Købmanden er genåbnet i de eksisterende lokaler, Tophøjvej 1. Men moderne købmandsdrift kræver ikke stor lagerplads, hvorfor foreningen bag "Købmanden", Herrup Invest, tilbød Historieudvalget at låne kælderlokalet til bl.a. udstilling af byvandringen "Handel og Håndværk i Herrup". Historieudvalget vil gerne sige Herrup Invest en stor tak for et rigtig godt initiativ.

Udstillingen viser gamle billeder fra den ældste del af Herrup by, suppleret med de vigtigste begivenheder i årstalsform. Hvad man derimod ikke får med, er Holger Hedegaards genfortælling af Gunnar Hallums flotte resultat af et stort arbejde med at indsamle historier om handel og håndværk i Herrup. For at råde bod på det har vi lavet en mappe med Gunnar Hallums tekster opdelt i de enkelte ejendomme, vi besøgte i løbet af byvandringen. I den kan publikum så finde lige netop den adresse der, for dem, er særlig interessant for et videre studium.

Tanken er så, at når det er tid til en ny udstilling, vil den gamle blive pillet ned, og billederne sat ind på deres respektive pladser i mappen. Mappen vil forblive på Herrup Museum, samtidig med at en ny tekstmappe skal supplere den nye udstilling. Med tiden vil vi forhåbentlig få opbygget en stor samling af historiemapper om Herrup-Bjergbys historie, hvor interesserede kan søge oplysninger om lige netop deres historie.

Museet har åbent

i Købmandens åbningstid

ma-to: 7.30-17.30, fr: 7.30-18.30, lø: 7.30-12 og sø: 7.30-11

Indsamling

For at Historieudvalget kan lave byvandringer og udstillinger, er vi selvfølgelig nødsaget til at indsamle historie. Her er vi så heldigt stillet, at have et rigtig godt samarbejde med egnens vel nok største og nærmest udtømmelige kilde, hvad historisk viden og indsigt angår – Gunnar Hallum. Gennem mange års ihærdig higen og søgen besidder Gunnar i dag en kæmpe viden om egnens historie – lige fra oldtidens flintredskaber, over hedeopdyrkningen og andelsbevægelsen omkring år 1900 og frem til Herrup-Bjergbys forenings- og handelsliv af i dag. Al denne historie skal selvfølgelig have plads i museets mapper.

Men mange andre har interesse og viden om vores historie. Dem vil vi også meget gerne have kontakt til. Derfor har vi i forbindelse med museet lavet et lille "fortællehjørne", hvor alle er hjerteligt velkomne til at komme ned og bidrage med deres historie. Det kan være alle mulige emner - både specielle hændelser og alm. dagligdag som f.eks.: børneliv, skolegang, besøg hos de handlende eller

Allerede første torsdag havde vi besøg af Ove Jakobsen, Herrup, der kom forbi med lidt historie omkring KFUM/K sport (Håndbold) i Herrup. Med god hjælp fra arkivmateriale fra Vinderup Egnshistoriske Arkiv vil Ove nu skrive lidt om KFUM/K idrættens historie i Herrup. Derudover fik vi doneret fire stole af Marie og Christian Sørensen, Herrup. Og Købmand Mørgit bød på kaffe.

håndværkerne, kalkværksarbejde, tørvegravning, livet på et savværk, hedeopdyrking, juleforberedelser osv. osv. Vi vil derfor opfordre alle, der har lyst, til at nedskrive eller fortælle om episoder og oplevelser fra det gamle Herrup og Bjergby, således at de kan blive en del af vores fælles historie og bruges ved kommende byvandring m.m.

Bevaring

”Ryd op i dit liv” lyder et af tidens trend. Det kan sikkert være godt for meget, men ikke for historien. For når der ryddes op på lofter og i kældre synes man måske ikke, at det gamle ragelse har nogen værdi, og så bliver det smidt væk. Desværre ryger mange gode fortællinger fra fortiden på den bekostning. Mange historisk set værdifulde papirer, fotografier og andre sager har endt deres dage på forbrændingen eller ”I æ mærgelgrav”.

Her vil vi i Historieudvalget meget gerne tilbyde vores hjælp til at vurdere, hvad man evt. kan stille op med materialet, så det kan indgå på sin rette plads i fortællingen om vores historie.

For en god ordens skyld skal det nævnes, at Historiemapperne på Herrup Museum kun indeholder kopier af vores historiemateriale. Originalmaterialet er sikret på bedste vis, og vil med tiden tilgå Vinderup Egnshistoriske Arkiv.

Historieudvalget

Historieudvalget er et underudvalg til Herrup-Bjergby Fællesforenings Kultur/Naturudvalg. Udvalget består af Kristiane Mundbjerg Nielsen, Højgård i Herrup og Tenna Kirkeby og Jens Nymose, Herrup Gl. Mejeri.

Om man selv vil skrive historien, eller man mest er til en god fortælling, er helt op til den enkelte. Vi håber, at folk vil besøge kælderen bare af nysgerrighed - og for at snakke - med os eller med hinanden. Om gamle dage - hændelser og oplevelser. Og lade sig inspirere til at huske og genopleve. "Minderne lader som ingenting - er dog et lønligt kildepring". Og der er kaffe på kanden.

Alle historier er velkomne, store som små.

Kristiane Mundbjerg Nielsen og Jens Nymose

Historieudvalget

kan træffes i Museet Torsdag 16-17

Kontakt Historieudvalget:

Kristiane Mundbjerg Nielsen, Højgård

Tlf.: 97 45 23 08 / e-mail: kbmundbjerg@mail.dk

Tenna Kirkeby / Jens Nymose, Mejeriet:

Tlf.: 39 69 30 15 / e-mail: jens@nymose.dk

En 100-årsdag

P. K. Hofmansen vil være de fleste af vore læsere bekendt; vil man søge oplysninger om det ene eller andet på Arkivet, vil man uværgeligt ret hurtigt støde på oplysninger fra hans hånd.

Som det fremgår af billedet herover, var det sidste efterår 100 år siden, han blev født. Stenen står på Trandum Kirkegård, hvor han hviler mellem sine toistre.

Han var utrolig historisk interesseret, og hele sit liv samlede han materialer til den bog om Sevel Sogn, som han gerne ville udgive. Desværre nåede han aldrig at skrive bogen, dertil var hans hverdag for fyldt med andre gøremål. Ud over det daglige arbejde med undervisning var han rejseleder i flere lande, leder af Slægtsgårdsarkivet i 31 år, udarbejdede slægtstavler og skrev talrige artikler.

Har man adgang til Skivebogen, vil man i den finde mange lange artikler med tilknytning til Sevel og dens slægter. Umiddelbart husker jeg ”En Provstedatters Erindringer fra Sevel Præstegård” bragt i Skivebogen 1967 og 1968 samt ”Estvadgaard og Flyndersø Mølle”. Den sidste var så omfattende, at den blev bragt over 5 år fra 1969. For begge artikler gælder, at de har en høj videnskabelig standard; alle oplysninger kan efterprøves ved hjælp af de omfattende noter, der udgør omkring 1/3 af artiklerne.

Dog blev det til et par bøger om Sevel fra hans hånd, nemlig ”Sevel Sogn - Minder og stemninger” fra 1949 samt ”Klosteret og Herregården STUBBER”, den sidste baseret på et foredrag i Sevel 1966. Begge bøger er siden genoptrykt af Vinderup Egnshistoriske Forening.

P. K. Hofmansen døde d. 17. september på Bispebjerg Hospital nøjagtig en måned før sin 70-års fødselsdag og pensionering. Der blev altså ikke noget otium til at skrive Sevel sognehistorie.

Se også Leif Svendsens artikel ”Som jeg husker ham” i Vinderup Egnshistoriske Forenings jubilæumsbog fra 2001.

Fra P.K.Hofmansens noter

Det efterfølgende er nogle af de små historier, som Leif Svendsen har fundet under sit arbejde med at registrere de 50.000 notatsedler.

Beretninger fra Lindholt: (K 39, 112 og 113):

I Lindholt i Sevel Sogn boede i en gård et par folk, der ikke kom allerbedst ud af det med hinanden. Konen havde engang, da hun havde født et barn, kvalt det og gravet det ned i laden, og derfor kunne hun ikke finde fred i sin grav.

Hver aften så man hende skride over gården hen i laden. En aften, da karlen gik ud for at give hestene et foder, stod hun ved den dør, hvor karlen ville ind, og da han ville om ved hende, greb hun ham om armen, men sagde ingenting.

”Hvad vil du mig?” råbte karlen.” Nu skal du have så mange tak!” svarede skikkelsen. ”Nu har jeg gået i så lange tider, men alle har skyet mig, og ikke en ville sige et ord til mig.”

Så bad hun karlen følge sig hen i laden, og der viste hun ham barnets grav og forsvandt for stedse.

Sine Fihl fortæller om Sivert Poulsen (K 39, 118 og 119):

Sivert Poulsen (”Sivert Slagter”) fortalte, at han i sine unge dage havde rejst rundt i Tyskland som missionær. Han kørte til sidst rundt med en lille sort hest og solgte vognsmørelse, skosvæerte etc.. Hans hund fulgte altid med på turene. Folk var ræd for ham, men han var i grunden godmodig. Han sang godt, og Sine Fihl husker navnlig, hvor godt han kunne synge sangen ”Hvad vindes på verdens det vildsomme hav”.

Han drak meget, og da man bebrejdede ham det, sagde han, at hans fader blev over 90 år, og han var meget værre til at drikke end mig (d.v.s. Sivert Slagter).

En gang var han til marked i Sjørup, hvor også Sine Fihls fader Niels Hansen var til stede. Sivert var ved at blive fuld, men inden han helt tabte vid og sans, gav han Niels Hansen sine penge og bad denne om at opbevare dem, til han atter blev ædru. Niels Hansen var ked af det, da han tænkte, at Sivert, når han blev ædru ville forlange flere penge af ham, end han havde afgivet til ham. Dette fortalte Niels Hansen Sivert Slagter, da han kom efter pengene, men Sivert sagde til ham: ”Du er den mest ærlige mand a kender”.

Sivert Slagter havde en kat, som havde et løjerligt navn, som Sine Fihl ikke kunne huske, men Sivert Slagter sagde: ”De ødelægger mig helt den kat, de kalder den Mis”.

Sivert Slagter stjal just ikke, men kom han forbi en mark, kunne han nok tage en neg eller nogle gulerødder med, men han kom altid og sagde til ejermanden, at han havde taget dette eller hint.

Om Jacob smed i Sevel, 85 år (K36, 13 – 16)

I gamle dage var smeden en af bylagets betydeligste mænd. Blandt almuesmæn-

dene var smeden gerne den intelligenteste, og smedien var en meget søgt nyhedscentral ved siden af, at man der fik sine redskaber istandsatte. Det er også velbekendt, at smeden her hjemme ofte var en klog mand, der både kunne hjælpe folk og fæ, og som ikke gik af vejen for en smule hekseri - navnlig var han da ekspert i at slå øjet ud på en tyv.

Læseren vil heraf skønne, at jeg har en vis respekt for de gamle smede, og derfor synes jeg også, at Jacob Smed i Sevel, der den 26.maj 1933 fylder 85 år bør i avisen. Jacobs bedstefader, der gik under navnet Måtn Kråk (e Kråk'hus eller æ Kråk = et Kroghus) hed ellers Morten Jensen og skulle være kommen fra Norge. Han boede på Lundø og var fisker, og hans kone hed Ane Kirstine og var fra samme ø. Parret fik fire sønner og en datter. En af sønnerne var Niels Mortensen, Jacobs fader. Som ung mand for Niels til søs, han var en tid skipper for fire Skive Købmænd (Brix, Brockdorff, Jensen og en til), og han hentede blandt andet varer i Norge. Hans kone var fra Halskovgaard i Højslev, og de kom til at bo i Stårup i samme sogn. Da Niels holdt op med at sejle, gav han sig til at fiske i fjorden, og så levede de ellers af deres beskedne landbrug – de havde et par køer og to stude.

Niels og Maren fik to døtre og fem sønner; men af disse lever nu kun Jacob og en to år ældre broder Chr. Nielsen, der i 50 år var vejmand i Hejlskov.

Knap ti år gammel kom Jacob hen at tjene hos sin moster og morbroder – han hed Kræn Nargor, og de boede i Højslev. I denne plads, hvor han skulle passe høveder og får, var han i fire år, indtil han skulle gå til præst, skønt *han wa en støk fåskøt knæjt*.

Efter sin konfirmation kom Jacob i smedelære i Højslev; men der var han kun i to år, så blev han jaget bort, thi han drev det alt for vidt med sine kunster. Han fik nu sin plads som forbundter hos en smed Christensen i Skive, og der var han i tre år. Det sidste år fik han 50 kr. i løn.

Da Jacob flyttede fra Skive, lejede han sig en smedie på Lundgaard Mark i Mønsted, og der var han, til han skulle ind som marinesoldat. Og da han var færdig i tjenesten, byggede han sig en smedie hjemme i Stårup; men ved siden af, at han smedede for folk, fiskede han en del. Så fik han sig en kæreste, Jacobine Jensen fra Ørum, hvis fader også var smed. De blev gift i 1875 og bosatte sig nogle år i Stårup, hvorefter de flyttede til Ørum en kort tid og derefter til Stampe i Sevel, lidt efter til Navtrup, og derefter til Kokborg, hvor konen døde i 1913.

Jacob overlod ejendommen i Kokborg til en søn, og så flyttede han til Blakskjær, men han havnede senere hos en søn i Hedegaard. Ligesom Job, hvem han dog ellers ikke lignede, fik han syv sønner og tre døtre. To af sønnerne lærte smedehåndværket, men senere gik de over i andre stillinger. Og Jacob selv har taget afsked med esse, hammer og ambolt for længe siden. - Dog stod han i fjor og svang hammeren i smedien under festen på Hjerl Hede. Nylig traf jeg ham langt ude på Djeld Hede, hvor han var gået ud for at sætte kartofler. Jo, Jacob Smed kan endnu trods sine 85 år.

Sommermødet på Hjerl Hede onsdag d. 17 juni

Sommermødet afholdes i år på Hjerl Hede i cafeteriet i indgangsbygningen.

Foredragsholderen Knud Peder Jensen er Cand. Phil., højskolelærer, journalist og forfatter.

Han er opvokset på landet, kom i lære som smed, tog derefter HF og læste historie ved Aarhus Universitet. 1985-97 lærer på Askov Højskole og har siden 1990 været bosat på Fur.

Foredraget hedder ”I begyndelsen var landet” og handler om livet, som det formede sig i 1950-erne og 1960-erne, hvor mottoet for den nye velfærdsstat lød: ”Gør gode tider bedre”. I dag 45 år senere er velfærdsstaten ikke længere nogen given sag, det er ”tid til forandringer” om man skal tro politikerne.

Foredraget er en personlig øjenvidneberetning om land og by, om liv og mennesker, som det tager sig ud for én, der er født en oktoberdag i 1951, og frem til i dag.

Som altid ved vore arrangementer er der gratis adgang for alle.

Konfirmationsbillede

Arkivet mangler navne på konfirmanderne på dette billede. Vi ved, at det er konfirmandholdet fra Sahl d. 11. april 1943, samt at det er pastor Terp længst til højre.

Kender du navne, så ring til Bodil på Arkivet, tlf. 97 44 29 98.

Møder, arrangementer, ture m.m.

Hvor intet andet er nævnt, er mødestedet Arkivet, Vinjes Torv 1, Vinderup.

Ret til ændringer forbeholdes.

2009

Onsdag d. 18. marts kl. 19.30	Generalforsamling. Dagsorden ifølge lovene. Efter generalforsamlingen vises en historisk film. Medbring kaffe
Onsdag d. 27. maj kl. 19.30 Mødested: Voldstrup	Rundvisning på gården Voldstrup. Ejeren af Voldstrup Niels Mikkelsen vil fortælle om gården og stedet. Er vejret godt, drikker vi den medbragte kaffe på "plænen", ellers på Arkivet.
Onsdag d. 17 juni kl. 19.30 Mødested: Hjerl Hede	Sommermøde på Hjerl Hede. Knud Peder Jensen fra Fur: "I begyndelsen var landet". Se nærmere side 13. Medbring kaffe
Onsdag d. 5. august kl. 19.30	Byvandring "Omkring Arkivet". Ninna Weiss har fundet oplysningerne og Helge Weiss vil fortælle om huse og mennesker med tilknytning til Nørgårdsvej og tilstødende veje. Medbring kaffe

Marianne Nielsdatter

Billedet viser Marianne Nielsdatter i sit værelse på De Gamles Hjem i Vinderup. Det er taget mellem 1924 og 1927, hvor hun døde.

Hun blev født i 1838 i Nørlund i Måbjerg Sogn, Hjern Herred. Forældrene var gårdmand Niels Iversen og Mette Pedersdatter Meldgaard.

Marianne blev aldrig gift og klarede sig som husbestyrerinde på forskellige gårde.

Hvis du har kendskab til yderligere oplysninger, vil Bodil gerne høre fra dig.